

İMO İZMİR ŞUBESİ'NİN ÖRGÜTSEL MODEL ÖNERİSİ

İnşaat Mühendisleri Odası'nın "Örgüt Yapımız, Sorunlar ve Çözüm Yolları" başlıklı metnin değerlendirilmesi.

RİŞ
Bizim amızın kuruluşundan bu yana geçen 40 yıllık süreç içinde, toplumsal yaşamımızda önemli gelişmelerin ve dönemlerin andığı herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir.

40 yıl çeşitli aşamalardan oluşan bütünsel bir süreçtir. Bu süreçte bu aşamaları oluşturan dönemleri birbirinden ayırarak incelemek, belirli hatalara neden olabileceği gibi, başarılı olan deneyimlerden ileriye yönelik dersler çıkarılması açısından da yöntemsel bir zorunluluktur.

Bu süreçte ki 2000'e 5 kala böylesi bir "hesaplaşmanın" ve "kısıtların" himiniz irdelenmesinin yapılması, giderek kaçınılmaz bir "ödev" olarak karşımıza dikilmektedir.

Bizim çalışmamızda böylesi geniş çaplı bir incelemeyi yapamayacağımızı, sadece kimi dönem ve oluşumları ırbaşları halinde geçeceğimizi belirtmekle yetineceğimizi düşünürken vurgulamalıyız. Çünkü ileriye süreceğimiz "model önerimiz" bu dönemlerle ve yeni oluşumlarla yakından ilişkilidir.

DÖNEMLER ÜZERİNE

54 yılında kurulan Odamız daha henüz emekleme evresini atlatıp yürümeye başlamıştı ki ülkemiz kendini, Mayıs 1960 İhtilali'nin atmosferi içinde buluverdi.

Bu kadan göreceli özgürlükler ortamında Avrupa'da patlayan 1968 "Öğrenci Olayları", Mart 1972 "Askeri Muhtırası", 1973'de kısa ömürlü 12 Eylül Hükümeti deneyimi, MC hükümetleri ve nihayet 12 Eylül Askeri Darbesi.

Bu süreçte diğer ifadeyle Cumhuriyetin kurulmasından yaklaşık 30 yıl sonra kurulan İnşaat Mühendisleri Odamızın gelişimi; bu süreçte derece karmaşık, çalkantılı ve gel gitlerle dolu ülke ortamından bağımsız ele alınamaz.

Eylül 1980! Bu tarih ülke ve toplum yaşamımızda olduğu gibi, Oda tarihimizde de bir dönüm noktasıdır. Dolayısıyla 1980 dönemi diğerlerinden ayırmak (ki bir çok araştırmacı ve bilim adamının yaptığı gibi) doğru olacaktır düşüncesindeyiz.

Bizim amımız "yaşananların canlı tanığı" olduğumuz için bu süreçte irada uzun uzun anlatmayı gereksiz buluyoruz.

1980'li yılların sonlarına doğru dünyada da birtakım

gelişmeler yaşanmaya başladı. Dünya, "reel sosyalizm deneyimi" olarak adlandırılan "deneme"nin çöküşünü izledi. Dengeler alt-üst oldu. Dünya yeni bir kaos ve karmaşa içine sürüklendi.

Özellikle sol hareket dünya çapında büyük bir bunalım ve gerilemenin içine girdi. Bu bunalım Batılı ülkelerde özellikle toplumsal muhalefetin ana gücünü oluşturan Marksist, sol ve sosyal demokrat kesimlerde; gerek bireyler, gerekse de örgütler düzeyinde kendisini hissettirdi ve hissettirmeye devam etmektedir. Bu bunalımın sonuçlarından, olarak dinci akımların "göreceli" ve "hızlı" tırmanışlarıdır.

Sol kesimler bu bunalımdan çıkabilmek için ideolojik, politik ve örgütsel bazda yeni yaklaşımlar ve konseptler oluşturmaya çalışıyorlar. Bu süreç henüz "tam anlamıyla" sonuçlanmış değil ve daha da sonuçlanacağı benzemiyor. Elbette bu süreç "daha genel" düzeylerde de olsa ülkemizde de yaşanıyor.

Fakat kesin olan bir şey var, o da "eski", "klasik" yaklaşımlarla bir yere varılamayacağı!

Kesin olan bir diğer noktaysa yürütülen arayışlara bağlı olarak; daha önceden bilinen ama nedense "pek önem vermediğimiz" kimi kavramlar ve olgular yeniden gündeme gelirken, aslında "onlarsız olamayacağımızı" da kanıtladılar: Demokrasi gibi, yerinden yönetim gibi, katılımcılık gibi!

Günümüzün değişen koşullarında belki de değişmeyen tek olgu "ÖRGÜTLÜLÜK BİLİNCİ ve SORUMLULUĞU"dur!..

Bu sorunlu ama yöntemsel olarak satırbaşları şekilde ele aldığımız genellemelerden sonra örgütsel model önerimiz hakkında düşüncelerimize geçebiliriz.

ÖRGÜTSEL MODEL ÖNERİMİZE TEMEL ALDIĞIMIZ DÜŞÜNCE VE ANLAYIŞIMIZ!...

Bu aşamada öncelikle yanıtlanması gereken temel bir soru vardır. Bu soruya verilecek yanıtla göre örgütlenme modelinin ve amacının belirlenmesi ve düşünce üretilmesi gerekmektedir.

İnşaat Mühendisliği örgütlenmesinin temel amacı;

- Kent ve kentlinin bir başka ifadeyle kamunun yararına fikirlerin oluşturulduğu ve izlendiği demokratik bir baskı grubu oluşturulması,

• İdari, mali, bilimsel ve kurumsal özerkliğe sahip olarak; kamu, bilim, meslek ve meslektaş'yaarına çalışmaların optimum bir noktada kaynaştırılması,

• Üyelerinin haklarını birbirine karşı dengelerken, mesleki ve kurumsal olarak daha üstün konuma gelmeleri için sürekli bir uğraş vemesi gerektiği şeklinde ana hatlarıyla belirleyebiliriz.

Bu amaçlardan yola çıkan İnşaat Mühendisliği örgütlenmesinin model seçiminde ise şu sorunun yanıtlanması gerekir:

- Parti gibi mi?
- Sendika gibi mi?
- Demokratik, kitlesel teknik meslek örgütü gibi mi?

Bizler, İnşaat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi olarak, model önerimizde son seçeneği ana halka olarak alıyoruz!

Bu ana halka çerçevesinde örgütsel model düşünce ve anlayışımızı iki temel üzerine bina etmekteyiz. YEREL ÖRGÜTLÜLÜK ya da YEREL ÖRGÜTLENME ve MERKEZİ ÖRGÜTLENME!..

Bir başka ifadeyle YERİNDEN YÖNETİM ve MERKEZDEN YÖNETİM!...

Bizim anlayışımıza ve düşüncemize göre yerel örgütlenme, merkezi örgütlenmeden önde gelmektedir.

Şimdiye kadar bilinen geleneksel yapılar ve örgütlenme anlayışları gözönüne alındığında, bu anlayışımız kimileri için "sıradışı" gibi gelebilir!

Fakat başta da vurguladığımız gibi, 2000'e 5 kala; İMO Yönetim Kurulu'nun 1993 Haziran'ında haklı olarak vurguladığı gibi:

"İnsanlık 1 milyar yıldan 50 yıla fırlayan bir gelişme hızını yaşadı ve yakaladı. Geline bu düzeyde bilimsel buluşların 5 yılda ikiye katlanacağı ve bilgi birikiminde de 20 kat artış olacağı tahmin edilmekte. Bilgi toplumu, bilimsel teknolojik devrim gibi değişlerin sıkça kullanıldığı, bu dönemde gelişmenin neresinde olduğumuzu sorgulamak zorundayız. UYGARLIĞIN NERESİNDE OLDUĞUMUZUN BİLİNİMESİ NASIL VE NEREYE DOĞRU YÜRÜYECEĞİMİZİN DE BELİRLENMESİNDE ÖNEMLİ BİR ROL OYNAYACAKTIR." (Vurgulama tarafımızdan yapılmıştır -İMO İzmir Şubesi-)*

İşte soruna böylesi bir perspektiften bakıldığında (ki, bizce bu bakış açısı varolmanın zorunlu koşuludur) örgütsel yapımla ilgili olarak "biçimsel" kimi düzenlemelerin

ötesinde, KÖKTEN, DEVRİMCİ BİR DEĞİŞİM YAPMAMIZ MUTLAK BİR ZORUNLULUKTUR!..

NEDEN ÖNCE YEREL ÖRGÜTLENME?

Bugün ister kabul edelim ya da etmeyelim, ama dünyac büyük bir değişimin yaşandığı nesnel bir gerçektir!

Bu değişimin temel dinamiklerinden bazılarının; demokras insan hak ve özgürlükleri, yerinden yönetim, katılımcılık sosyal adalet ve dürüstlük gibi kavram ve olgularda oluştuğunu görmekteyiz.

Bu kavram ve olguların yabancıları değiliz. Ne ki yakın bir zaman kadar bunlara hakettikleri önemi ve değeri verdiğimi de söyleyemeyiz. Bugün özellikle ülkemizde yaşanan gelişmeler tüm olumsuzluklarına karşın, "kabuk değişimi"ni "doğal sancıları" olarak niteleyebiliriz. "Hazır reçete ve "formüller"le bir yere ulaşama-yacağımızı yaşayarak öğrendiğimize göre, "klasik argümanların" bugünü ve geleceği anlamaya yetmeyeceği görüşündeyiz.

Ülkemizin bugün içinde bulunduğu can alıcı sorunları önemli bir yönünü de "aşırı merkezi" idari yapıyı oluşturmaktadır. Yerinden yönetim mekanizmalarının özellikle de yerel yönetimlerin, toplumsal inisiyati hareketlerinin, yerel girişimlerin güçlendirilmesinin (örneğin vali, kaymakam vb. yöneticilerin seçimle gelmesi vb. gibi), merkezi yapının ise genel politika ve yasa oluşturulmasının ötesinde bir işlevinin kalmaması konusunda hemen hemen toplumda tam bir mutabakat vardır.

İzmir'de, Diyarbakır'da, İstanbul'da Adana'da, Denizli'de yaşayan vatandaşlarımızın sorunlarının çözümünü Ankara'dan "Devlet Baba"dan beklemek zorunda bırakılmaları, bugünkü çözümsüzlüğün ve sancının önemli bir yönünü oluşturmaktadır.

Yerel bazda insanlar için "Merkezi Yönetim" "SOYUT" bir kavramdır. Onlar için "SOMUT" olan yerel yöneticiler, yere idarecilerdir.

Dolayısıyla yerel örgütlülük ya da yerinden yönetim mekanizması ne kadar güçlü olursa, merkezi örgütlenme de o oranda güçlü olur.

Bugün Türkiye'de 40 binin üzerinde inşaat mühendisi var. Bu meslektaşlarımız ise başta büyük yerleşim bölgeleri olmak üzere Türkiye'nin dört bir yanında yaşamakta ve mesleki faaliyetlerini sürdürmektedirler.

Dolayısıyla bu meslektaşlarımız bulundukları yerleşim bölgesinde varsa, yoksa bağlı oldukları yerleşim bölgesindeki İnşaat Mühendisleri Odası birimiyle ilişkiye geçmek durumundadır.

geliştirmek ve merkezi düzeyde "yönlendirici" politikaların saptanmasından geçmektedir.

Bu bağlamda geliştirdiğimiz örgütlenme modelinde merkezin işlevlerini daha da somutlamak gerekirse:

İl Odaları üstündeki birleşim, hepsinin zorunlu üye oldukları, merkezi "Türkiye İnşaat Mühendisleri Odaları Birliği" türünden bir örgütlenme yaratılmalıdır.

Bu merkezi, Odalar Birliklerinin, Odalar üstünde emretme yetkisi gereksizdir. Birliklerin ana görevi, bütün inşaat mühendislerini temsil etmek, onlar adına fikir üretmek, bu fikirlerin uygulamada yer etmesi için izleyici olmak, İl Odaları arasında koordinasyon sağlamak, bir arada uzlaşma içinde verimli türeken bir ortam yaratmak olmalıdır.

Odalar Birlikleri Genel Kurulları İl Örgütleri delegeleri ile tabii üyelerden oluşmalıdır; delegeler daima çoğunluk olmalıdır. Tabii üyeler, İl Odaları Başkanları, Birliğin eski başkanları, eski genel sekreterleri vb. olarak yönetmeliklerde belirlenmelidir.

Birliğin çalışma merkezleri veya organlarının temsilcileri de tabii üyeler arasında düşünülebilir.

Bu genel kurullar, İl Odaları Birliklerinin genel kurulları takvimlemesine uygun olarak 2 yılda bir olmalı, aradaki yılda ise seçimsiz genel kurul toplanabilmelidir.

Odalar Birlikleri Yönetim Kurulları, üye sayısı en az beş olmak üzere yönetmelikle belirlenmelidir. Genel kurulda seçilen üyelerin çoğunluğu sağlaması şartıyla, başka usullerle belirlenen üyeleri de olabilmelidir (Danışma, Denetleme, Onur vb. Kurulları başkanları gibi).

Üyelerin meslek kuralları, yasa ve ahlak hükümlerine aykırı davranışları ile ilgili disiplin hükümleri, kanunda detaylı düzenlenmelidir. Esas olan il disiplin kurullarının kanunla vermesi, Birlik disiplin kurulunun onaylamasıdır. Disiplin kovuşturmasının İl Yönetim Kurulunca yapılması normaldir. Ancak Birlik Yönetim Kurulunun onay ya da veto yetki bulunmalıdır. Veto yetkisinin ancak bir kez kullanılabileceği açıkça belirtilmelidir.

Birlik, Odalararası çalışmaların koordinasyonunu sağlamak verimini artırmak amaçlıdır. Üye sayısı, yasadaki belirli sınırları aşmış illerde, yeni il örgütü kurmak Birliğe yapılacak bildirimle gerçekleştirilmelidir.

Birlik Onur Kurulu ve Denetleme Kurulu kanunla belirlenmelidir.

Birlik Genel Sekreterliğinin konumunun belirlenmesi çalışmalarının düzenlenmesi yönetmeliklere bırakılmalıdır.

Birliklerin bulundukları ilde (örneğin Ankara'da) ve Odasının alternatifi olmamak koşuluyla lokal, laboratuvar, tesis, matbaa, vakıf, ajans kurmak, döner sermaye işletme yapmak, toplu sigorta gibi üye çıkarına organizasyonlu yürütmek yetkileri olmalıdır. Aynı amaçlı kuruluşlarla ortak organlar, örgütler yaratmak yetkisi de gereklidir.

Birlikler, gereksinmelerine ve zorunluluklarına paralel olarak federasyon - konfederasyon şeklindeki oluşumlarını da genelde konulan modele uygun programlamalıdır.

(*) "21. Yüzyıla Girerken Uygarlığın neresindeyiz?", İMO, TMM Haziran 93, Sayı: 366, sf.: 8.

AÇIKLAMA

8 Temmuz 1995 Cumartesi tarihli Milliyet Gazetesi'nin 5. sayfa 4. sütununda "Fotoğrafta Sakal Tartışması" başlığı altında "İSTANBUL-ANKA" kaynaklı bir haber yer almıştır. Söz konusu haberin bazı yanlış anlaşılmalara yol açabileceğini düşünen İnşaat Mühendisleri Odası, bunun giderilmesi amacıyla bir açıklama yapmak gereğini duymuştur. Buna göre:

1- Yazıda üst örgütümüz olan Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği'nin "Odalara kayıt olacak üyelerin kimliklerinde türbanlı ve sakallı fotoğrafların bulunmaması gerektiği"ne ilişkin bir ifade kullanılmıştır. Buradan TMMOB'ne bağlı Odalara başvuran yeni üyelere, üyelik hakkı tanınmadığı, dolayısıyla da mühendislik ya da mimarlık yapamayacakları gibi bir anlam çıkmaktadır. Oysa ekteki TMMOB'nin 13/2/95 tarihinde tüm Odalara gönderdiği yazısından da anlaşılacağı gibi, konunun kişilerin mühendislik ya da mimarlık yapabilmeleriyle hiçbir ilgisi yoktur.

TMMOB bu yazısıyla sadece ve sadece Anayasa'nın ilgili

maddeleri gereğince resmi bir nitelik taşıyan Oda kimliklerinin, belirli normları taşıması zorunluluğunu kendisine bağlı odalara duyurmuş, kimliklerde sakallı ve türbanlı fotoğraf kabul edilmemesi konusunda Odaları uyarmıştır.

Nitekim bu yaklaşım Refah Partisi Genel Başkan Yardımcısı Sn. Şevket KAZAN tarafından bir T.V. programında ve aynı partinin sözcülerince Meclisteki Anayasa tartışmalarında çarpıtılarak konu edilmiştir. Bununla ilgili Odamızın görüşleri son derece net olarak 9/4/95 tarihinde yaptığımız ve gazetenize de gönderdiğimiz ekteki basın açıklamamızda açıkça ifade edilmektedir. Uygulamamızda da bu süre içerisinde "sakallı ve türbanlı" fotoğrafla yeni üyelik için başvuran pek çok İnşaat Mühendisi meslektaşımız üyeliğe kabul edilmiş, ancak yukarıda bahsedilen sakıncalar nedeniyle Oda kimlik kartı verilmemiştir. Durum özetle budur.

Üyelerimizin bilgilerine sunulur.